

7 ביוני 2021

ולכבוד	לכבוד
ניצב דורון תורגימן	רב-ניצב יעקב שבתאי
מפקד מחוז ירושלים	המפקח הכללי
משטרת ישראל	משטרת ישראל
<u>בדואר אלקטרוני</u>	<u>בדואר אלקטרוני</u>

שלום רב,

הנדון: התקנת מצלמות בביתני המשטרה בשער שכם וחקירת אלימות משטרתית בהם

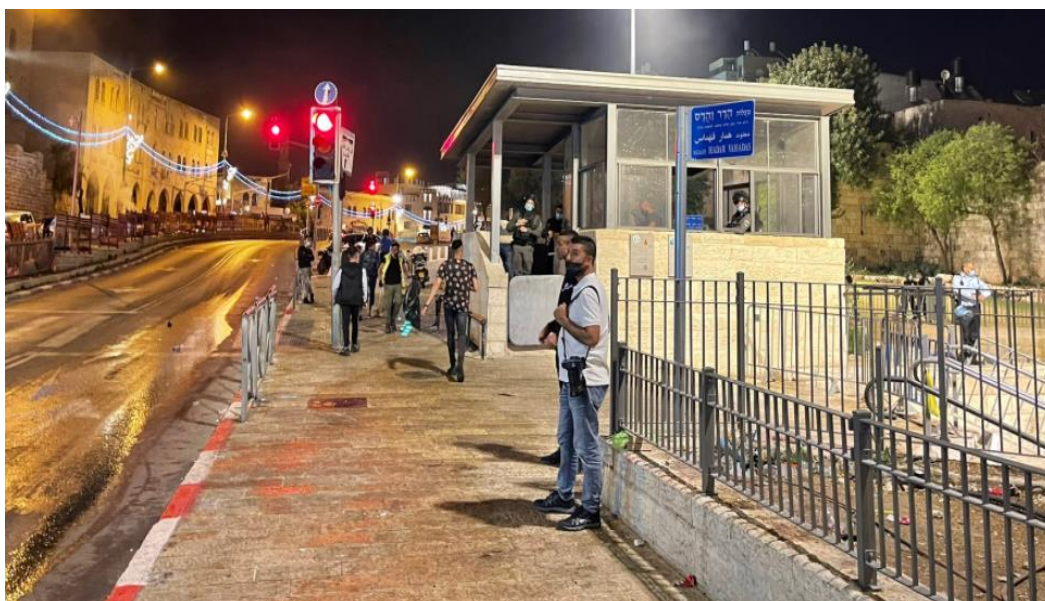
בשם תושבים מירושלים המזרחית, האגודה לזכויות האזרח בישראל והוועד נגד עינויים, אנו פונים אליכם בדרישה להתקין לאלתר מצלמות בכל ביתני המשטרה המוצבים בכניסה לשער שכם, זאת בשל אירועי אלימות קשים ושיטתיים של שוטרים כלפי פלסטינים אשר מתרחשים בהם כדבר שבשגרה. מסרטונים ומעדויות שהגיעו לידינו עולה כי אחד מהביתנים, שבו אינה מותקנת מצלמה, הפך למעין חור שחור, בולען שאליו מוכנסים מעוכבים ועצורים פלסטינים, מושכבים על הרצפה ושוטרים ומפליאים בהם חבטות אף שברור כי הם אינם מהווים כל איום. עוד נבקשם לפתוח בחקירת המקרים המתועדים, להסיק מסקנות מערכתיות ולהנחות בהתאם את כלל שדרות המשטרה הפועלות במקום, כמו גם לאתר את השוטרים המכים ולהעביר את שמותיהם למח"ש.

ולדברים בהרחבה:

1. שלושה ביתני משטרה מוצבים היום בכניסה לשער שכם במזרח ירושלים - ביתן אחד מוצב סמוך לכניסה לשער שכם, ושני ביתנים נוספים סמוכים לרחוב הראשי, סולטאן סולימאן, האחד מצפון-מערב למדרגות המובילות לשער והשני מצפון-מזרח להן. מבדיקה שערכנו עולה, כי רק בביתן הסמוך לשער מותקנת מצלמה. למיטב ידיעתנו, הביתנים הוצבו במקום

במהלך שנת 2015, כחלק מהמענה המשטרתי לתקריות האלימות של מפגעים בודדים באותה תקופה. הביתנים מאוישים בכוחות שיטור ומג"ב 24 שעות ביממה.

2. הביתן שעומד במוקד תלונתנו (להלן "הביתן" או "הבוטקה") הוא הביתן הצפון-מערבי, המופיע כאן בתמונה מטה. לביתן זה דלת אחת, קיר לבנים מקיף אותו מארבעת עבריו ועליו מורכבים חלונות גדולים מזכוכית חלבית, אשר מאפשרת תיעוד מבחוץ של המתרחש בו. לא פעם אף נותרים חלונותיו פתוחים, כך שניתן לצפות בהתרחשויות בו במלואן.

3. מתייעוד מצולם ומעדויות אשר הגיעו לידינו עולה, כי לביתן זה מובלים מעוכבים ועצורים פלסטינים, לעתים תכופות באלימות, אשר גוברת כשהם מוכנסים אליו. התיעוד חושף פרקטיקה שכיחה לפיה נהדפים הפלסטינים אל הרצפה, מתחת לגובה החלון, כך שלא ניתן לראותם מבחוץ, ואז מתכופפים אליהם שוטר אחד או יותר ומטיחים בהם אגרופים, מכות ובעיטות, כפי שמעידים הסרטונים הבאים אשר צולמו בימים שונים מחוץ לבוטקה:

4. **בשבת, 17.4.2021**, בתחילתו של חודש רמדאן, התפתחו עימותים בין המשטרה ובין פלסטינים, בין היתר בשל מחאה שהתפתחה על רקע הצבת חסימות משטרתיות על מדרגות שער שכם. בשעות הערב החל גל מעצרי פלסטינים במקום. אלא שבמקום להובילם לתחנת משטרה ללא דיחוי, כמתחייב מסעיף 25 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996, חלקם לפחות הובל אל הביתן המשטרתי. בסרטון המצורף ניתן לראות שני שוטרים אוחזים בחוזקה בצעיר פלסטיני ומכים אותו בכניסה אליו, אף שעל פניו הוא אינו מהווה איום כלשהו.

<https://www.youtube.com/watch?v=zvmBioCqNhg> תיעוד האירוע בסרטון זה

5. בסרטון שצולם שבוע לאחר מכן, ב-24.4.2021, מתועדים שני שוטרים מובילים צעיר פלסטיני בן 20, נסים סכאפי, לתוך הביתן המשטרתי, מצמידים אותו לקיר, משכיבים אותו מתחת לגובה החלון ומחוץ לטווח הראייה של צופים מבחוץ, וחובטים בו. הסרטון מתעד כיצד אחד השוטרים, לבוש מדים בהירים, מניף שוב ושוב את יד ימינו ומנחית אגרופים על הצעיר.

<https://www.youtube.com/watch?v=4WfcJvQ-xYM> תיעוד האירוע בסרטון זה

6. אף בית המשפט התרשם מהאלימות המשטרתית הקשה כלפי סכאפי. בדיון בבקשת המשטרה להארכת מעצרו, שהתקיים ביום 28.4.2021, סירבה השופטת שרון לארי-בבלי להאריך את מעצרו, וקבעה כי "הגם שקיים חשד מסוים שהמשיב השליך בקבוק מים על שוטרים, הרי שהחשד הסביר יותר הוא שהמשיב הותקף באופן אלים ביותר על ידי השוטרים, והדבר נחזה היטב בסרטון". השופטת אף הורתה למח"ש לחקור את האירוע (מ"י 50287-04-21 מדינת ישראל נ' סכאפי).

7. תלונתו של סכאפי למח"ש, חושפת במלים את הפרקטיקה המשטרתית המופעלת בבוטקה ואשר מתועדת בצילומים:

"...ביום 24.4.21 בשעה 23:50 וכאשר נכחתי באזור שער שכם מצד השני של הרחוב, ממול חדר המשטרה אשר מוצב באזור שער שכם - ניגש אלי שוטר... הוא חנק אותי בצוואר והיה עוד שוטר שליווה אותו וכשהייתי בהליכה איתו קילל אותי וגידף. הגענו לחדר המשטרה, הכניס אותי פנימה, השכיב אותי על הרצפה על הישבן. הרביץ לי ללא סיבה על ראשי ועל הכתפיים שלי. קיבלתי בעיטה בראשי. השוטרים שתקפו אותי הם ניסאן ועוד שוטר היה איתו כאשר ביצע המעצר. השוטר השני רק בעט בי ברגליו. שוטרים שנכחו בחדר ראו שאני הותקפתי ואף אחד לא עזר לי ו/או ניסה למנוע את התקיפה."

8. דומה כי הפעילות המשטרתית האלימה בביתן אינה חדלה לרגע. בשבת, 30.4.2021, תועדה שוב אלימות קשה שהפעילו שוטרים כלפי פלסטינים בשני מקרים שונים. במקרה הראשון תיעדה המצלמה צעיר נגרר בכוח לביתן, תוך הפעלת טכניקת חניקה שלווה בהטחת אגרופים בראשו ובפניו. לאחר מכן, בתוך הביתן, הוא מורד אל הרצפה תוך ששוטר רוכן אליו וחובט בו בפראות. דומה כי השוטר שלצדו אף בעט בו. הביתן עצמו מלא באנשי משטרה שאינם נראים מוטרדים כהוא זה מהתנהלות חמורה זו, ובוודאי שאינם חשים מאוימים. בהמשך הסרטון מתועד מקרה אלימות נוסף, בו שלושה שוטרים גוררים לביתן צעיר פלסטיני בכוח רב, תוך אחיזה בצווארו וסתימת פיו, וניכר כי התקשה לנשום. נאמנים לפרקטיקת המכות בבוטקה, גם הוא הוכה לאחר הכנסתו אליו.

<https://www.youtube.com/watch?v=NXTm0oaeuNk> תיעוד האירוע בסרטון זה

9. בתאריך לא ידוע בחודש מאי השנה צולם אירוע נוסף של אלימות משטרתית סביב הבוטקה. בסרטון נראה שוטר אשר סוטר למפגין ליד שער שכם, ומשהלה הדף אותו הוא נעצר ונגרר לביתן. התיעוד פסק לאחר ששוטר במקום הורה לא לצלם.

<https://www.youtube.com/watch?v=HYjYEQNTAXE> תיעוד האירוע בסרטון זה

10. ביום שלישי, 11.5.2021, פתח צעיר פלסטיני חלון בבוטקה, ובתגובה לכך ארבעה שוטרים החלו להכות אותו יחדיו, פעם אחר פעם. גם כאן מתעדת המצלמה כיצד הוא הורד אל מתחת לגובה החלון, ככל הנראה במטרה למנוע תיעוד של הנעשה בפנים, מטרה שלא צלחה.

<https://www.youtube.com/watch?v=5UztkIFDK5Y> תיעוד האירוע בסרטון זה

11. יומיים לאחר מכן, ב-13.5.2021, תיעדו המצלמות צעיר פלסטיני שעבר חיפוש בבוטקה משולח לדרכו, ואז, כברכת פרידה ובאקט אדנותי, כוחני ומשפיל, כשהוא בדרכו החוצה בגבו אל השוטרים, חוטף מכה בראשו מאחד מהם.

<https://m.facebook.com/watch/?v=19749857886700> תיעוד האירוע בסרטון זה

12. ביום שלישי, 18.5.2021, תיעדו המצלמות אלימות משטרתית בביתן נוסף המוצב במקום. בסרטון ניתן לראות מספר שוטרים עומדים סביב שני צעירים פלסטינים, מורידים אותם אל הרצפה, רוכנים אליהם וככל הנראה אף בועטים בהם. גם במקרה זה, כמו בשאר המקרים המתועדים כאן, לא נשקפה לשוטרים כל סכנה אשר עשויה הייתה להצדיק את האלימות.

<https://www.youtube.com/watch?v=0F3iITjnUTU> תיעוד האירוע בסרטון זה

13. נוסף, כי אף שמכתבנו מתעד בעיקר אירועי אלימות משטרתית פרי החודשים האחרונים, תלונות על הנעשה בבוטקה המשטרתית הגיעו לאזנינו אף קודם לכן. כך, למשל, העיד ביום 29.11.2018 צעיר פלסטיני שהותקף בביתן בחקירתו במח"ש (תיק מח"ש 5690/2018): "הכניסו אותי לחדר החדש של המג"ב בבאב אל עמוד ושם הרביצו לי. שלושה הרביצו לי. אחד שחום עם משקפיים ושניים נמוכים עם זקן. אחד הצמיד אותי לקיר והשני נתן לי מכות בראש באמצעות קופסת גז מדמיע בצבע לבן. מישהו הרים אותי כדי להפיל אותי והצליח להפיל אותי. מג"בניק ג'ינג'י נתן לי מכות ב-M16 על הראש ונתן לי בעיטות ברגל על הראש ודרך על ראשי ברגלו. שוטר עם שוטרת במדים הגיעו (ו) לחדר של המג"ב, (הוא) נכנס (ו)משך את הג'קט שלי, הסתכל על הפציעה ודחף אותי לקיר...". בימים אלו מוגש ערר על סגירת התיק במח"ש, לאחר שנקבע – באופן האופייני לארגון זה – כי "נסיבות העניין בכללותן אינן מצדיקות את המשך ההליך הפלילי".

14. די במקרים המתוארים במכתבנו – אשר נקל להניח כי אינם יחידים – כדי להעיד על דפוס התנהגות אליים ובלתי חוקי של שוטרים כלפי פלסטינים מעוכבים ועצורים בביתן משטרתית, תוך פגיעה קשה בזכויותיהם כחשודים, בכבודם ובגופם. למעשה, הפך הביתן לשטח משטרתית אקס-טריטוריאלי – שטח שאף שהוא מאויש ומופעל על ידי שוטרים ומתבצעת בו פעילות משטרתית, נהלי המשטרה המתווים את גבולות השימוש בכח אינם חלים בו, מעשי השוטרים אינם מתועדים ואיש אינו נדרש ליתן דין וחשבון בגין האלימות הקשה, נטולת ההצדקה, כלפי מעוכבים ועצורים.

15. ודוק. אף שהמשטרה רשאית במקרים מסוימים להשתמש בכוח, כפי שנקבע למשל בסעיף 19 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (נוסח חדש), תשכ"ט-1969, הפעלת הכוח אמורה להיות סבירה, מידתית ורק על מנת למנוע איום ישיר על הסדר הציבורי ונזק לרכוש או לחיי אדם. אין להמשיך ולהשתמש בכוח כשהאיום מוסר. בכל המקרים שתוארו לעיל

אלימות השוטרים התבצעה לאחר המעצר או העיכוב, כאשר האדם כלפיו הופנתה האלימות אינו מתנגד ולא מהווה סכנה כלשהי לשוטרים או לציבור, ותמיד בנוכחות שוטרים אחרים, אשר לא עלה בדעתם לעצור את המכות ואשר חלקם אף הצטרף לחגיגה. דפוס התנהגות פסול זה אינו חוקי ולוקה בחוסר סבירות קיצוני.

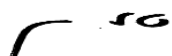
16. לאור האמור לעיל, יש להתקין בדחיפות מצלמות בביתנים, ובפרט בבוטקה המתוארת לעיל. יש לקוות כי לו הוצבו בה מצלמות, לא היינו חוזים באירועי האלימות המיותרת, המשפילה והבלתי חוקית שהפעילו בה שוטרים להנאתם, ללא כל צידוק.

17. על חובת השקיפות החלה על פעולות המשטרה ניתן ללמוד בין היתר מנוהל השימוש במצלמות גוף במשטרת ישראל (נוהל 90.221.103.004). חובת השימוש במצלמות גוף, והנוהל המסדיר זאת, נועדו להגביר את שקיפות הפעילות המשטרתית, לתרום לאמון הציבור בה, להתוות את הדרכים לשמירת התיעוד אשר מהווה חומר משפטי וראייתי רב חשיבות, ולהרתיע שוטרים מדפוס התנהגות אלימים ופסולים, כמו במקרים המתוארים לעיל. עקרונות אלה יפים גם בענייננו, וחיוני ליישם על מנת לעצור לאלתר את האלימות השיטתית, המשתלחת ונטולת הרסן המופנית כלפי חשודים פלסטינים בביתני המשטרה.

בשל כל האמור לעיל נצפה כי תורו על התקנתן לאלתר של מצלמות בכל הביתנים המוצבים בשער שכם; כמו גם על חקירת האירועים המתוארים בפנייה, הסקת מסקנות מערכתיות והוצאת הנחיות מתאימות לשוטרים בשטח, ואיתור השוטרים האלימים והעברת שמותיהם למח"ש.

נודה לתשובתכם המהירה.

בכבוד רב ובברכה,

טל חסין, עו"ד

העתקים: ד"ר אביחי מנדלבליט, היועץ המשפטי לממשלה
עו"ד עמית מררי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילים)
סני"צ אילת אלישר, היועצת המשפטית, משטרת ישראל
עו"ד קרן בר-מנחם, מנהלת המחלקה לחקירות שוטרים

